

Santo Nikolás sa Hapon

Obispo Alexander (Mileant)

Mga Sulod:

Kinabuhi	2	
Pagtawag.....	4	
Hakodate.....	7	
Mga sayong kalampusan.....	10	
Tabang gikan sa Rusya	15	
Mga hubad sa Balaang Kasulatan ug uban pang hinungdanong mga libro		16
Ang Gubat	22	
Ang katapusang mga tuig sa iyang kinabuhi ug ang iyang kamatayon	25	
Katedral ni San Nicolas.....	29	
Ang mga Pulong ug mga Tudlo ni Nicholas sa Hapon	32	
Andama ang imong kalag alang sa tukso	32	
Gikan sa sulat kang Metropolitan Makarii (Nevsky)	35	
Konklusyon.....	39	

Kinabuhi

Si San Nicolas (Kasatkin), Kapariho sa mga Apostoles, magtutukod ug unang hierarkiya sa Simbahan sa Hapon, usa ka bantugang misyonaryong Ruso sa ika-20 nga siglo. Pagkahuman sa iyang kamatayon niadtong 1912, gikanonisa siya unom ka pulo ka tuig pagkahuman sa iyang kamatayon (Marso 31, 1970).

Kining misyonaryo nga walay paglaum sa kaugalingon iyang gipahinungod ang tibuok niyang kinabuhi ug tanang kusog sa pagpangwali sa Ebanghelyo ug pagtanum sa Pulong sa Dios sa Yuta sa Misubang nga Adlaw, ug ang iyang mga paningkamot, nga takus sa mga Apostoles, nagbunga og daghang bunga. Mitsuo Nagana misulat: "Nabilin ang usa ka katedral, 8 ka kapilya, 175 ka simbahan ug 276 ka parokya; nagbansay siya og usa

ka obispo, 34 ka pari, 8 ka diakono ug 115 ka magwawali. Ang kinatibuk-ang gidaghanon sa mga Ortodoksang magtutuo nakaabot sa 34,110..."

Si Arki-paring I. Vostorgov, nga mibisita sa Hapon, misulat: "Walay tawo sa Hapon, gawas sa Emperador, nga nakatagamtam og ingon nga dungog sa nasud. Sa kapital sa Hapon, dili na kinahanglan pangutanaon kung asa ang misyon sa Rusong Orthodox; igo na isulti ang pulong nga 'Nikolai', ug literal nga ang matag drayber sa rikisa kahibalo dayon asa dad-on ang bisita sa misyon. Ang simbahan Orthodox gitawag og 'Nikolai', ang misyon mismo gitawag usab og 'Nikolai', ug bisan ang Orthodoxy mismo gitawag sa ngalan nga 'Nikolai'. Sa among pagbiyahe sa nasud nga nagsul-ob og pari nga Ruso, kanunay ug bisan asa kami gisugat sa mahigalaong mga tan-aw, ug sa mga pulong sa pag-abi-abi ug pakig-istorya bahin kanamo, among madungog, taliwala sa dili masabtan nga mga pulong ug ekspresyon sa dili pamilyar nga pinulongan, usa ka pamilyar ug pinalanggang pulong: 'Nikolai'..."

1Ang iladong Orientalista nga si D. M. Pozdneev, nga kaila kaayo sa santo, naghinumdom: "Kauban sa iyang pagkamabuotan, usa siya ka tawo nga lig-on sama sa puthaw nga dili mailhan ang mga babag, usa ka praktikal nga maghunahuna ug administrador nga nakahibalo unsaon pagpangita og agianan gikan sa bisan unsang lisod nga kahimtang. Kauban sa iyang pagkamaabiabihon, aduna siya'y abilidad nga mahimong bugnaw, dili malumo ug hait sa mga tawo nga iyang giisip nga kinahanglan disiplinahon pinaagi sa istriktong mga lakang, silotan sa usa ka butang, o pugngan. Kauban sa iyang pagka-sosyable, adunay usa ka lawom nga pagka-reserbado, nga nakuha pinaagi sa taas nga kasinatian ug mapait nga mga pagsulay, ug nanginahanglan kini og daghang panahon ug paningkamot aron makuha ang iyang pagsalig ug pagkamatinud-anon. Kauban sa usa ka pagka-inosente sama sa bata nga kinaiya sa usa ka malipayong makighinabi, nagbaton siya sa kalapad sa mga ideyal nga angay sa usa ka dakong estadista, walay kinutuban nga gugma alang sa iyang yutang natawhan, kauban sa pag-

antos niini ug gipang-antos sa mga kasakit niini... Mataas ug balaan nga mga ideal, puthaw nga pagbuot ug dili mapul-an nga pagkamaigmaton — mao kana ang kinauyokan ni Arsobispo Nicholas."

Dili gyud mapugngan ang pag-uyon kang A. Platonova, ang awtor sa usa sa mga biyograpiya sa santo, nga misulat: "Katungdanan sa matag Ruso nga mailhan siya sa labing detalyado nga paagi, kay ang mga tawo sama ni Arsobispo Nicholas mao ang garbo ug himaya sa ilang nasud."

Ang iyang buhat napuno sa daghang kasubo. Gipanglutos si Arsobispo Nicholas gikan sa duha ka bahin: sa mga Hapon – isip usa ka Rusong politikal nga ahente, espiya ug agitador nga nagtanom og pagkanilad ug simpatiya alang sa traydor, mapangdaugong nga Rusya sa yuta sa Hapon; ug sa mga Ruso – isip usa ka tawo nga nagpadayag sa Hapon og mga butang mahitungod sa Rusya nga wala nila kinahanglang mahibal-an... Gideklarar nga ang buhat sa Arsobispo dili lang walay pulos kondili makadaot pa, samtang daghan sa Rusya ang nagtan-aw kaniya nga usa ka katingalahan nga nabihag sa usa ka katingalahang obsesyon. Napalig-on si Arsobispo Nicholas sa iyang buhat pinaagi sa duha ka ideya nga nagtultol kaniya sa tibuok niyang kinabuhi: ang una mao ang ideya sa apostolikong ministryo, ang mahimayaong buluhaton sa pagpakaylap sa Ortodoksiya taliwala sa mga pagano; ang ikaduha — ang mainit nga pagtuo nga ang iyang buhat kinahanglan magpabilin nga hingpit nga bulag sa politika." Ug sa lain nga dapit: "Napuno siya sa pagkahibalo nga ang iyang gihuptan sa sulod dili alang sa mga katuyoan sa kalibutan."

Pagtawag

Si Ivan Dmitrievich Kasatkin natawo niadtong 1 Agosto 1836 sa baryo sa Bereza sa Distrito sa Velsky sa Gobernado sa Smolensk.¹ Ang iyang amahan, si Dmitry Ivanovich Kasatkin, nagsilbi isip diyakono sa simbahan sa baryo.² Ginganlan ang bata og Ioann isip pagpasidungog sa himayaong Propeta, Minalantaw ug Maminyoo sa

Ginoo. Ang iyang inahan, si Ksenia Alekseyevna, namatay sa edad nga 34, sa dihang lima pa lang ka tuig ang iyang anak.

Bisan pa sa grabeng kakabus, gipadala ang batang lalaki aron magtuon una sa Velsky Theological School ug unya sa Smolensk Theological Seminary. Nagsulat si S. Nedachin: "Tungod kay wala pa'y riles sa tren, kinahanglan pa nga molakaw ang batan-on sa makalilisang nga slum sa Velsky – nga mao gihapon hangtod karon – paingon sa probinsyal nga kapital sa Smolensk aron makadawat og edukasyon sa teolohikal nga seminaryo. Dili tanan seminarista niadtong panahona ang mibyahe paingon sa ilang pagtuon sakay sa kabayo. Daghan kanila—ang labing kabos, lakip na ang batang si Kasatkin—kinahanglan molakaw og kapin sa 150 ka verste aron makaabot sa seminaryo."

Niadtong 1856, nakagradwar siya nga may dungog gikan sa seminaryo ug gipadala, sa gasto sa estado, sa St Petersburg Theological Academy, diin siya nagtuon hangtod sa 1860.

Gipamatud-an sa mga parokyano sa Simbahan sa Pag-alsa sa Nikitinskaya Street sa Moscow nga ang dapit sa maong baryo karon gipuy-an na sa baryo sa Bereza sa Mostovsky rural nga distrito sa Oleninsky District, Tver Region. Niadtong 1836, ang baryo sa Bereza mao ang sentro sa Berezovskaya volost sa Distrito sa Velsky ug naglangkob og lima ka panimalay (pito ka lalaki ug unom ka babaye). Wala'y bisan usa ka balay nga nabilin sa baryo. Ang simbahan sa baryo gipaguba atol sa Dakong Patriyotikong Gubat.

Giati man sa santo ang iyang amahan hangtod sa katapusan sa kinabuhi niini, ug gihatagan siya og bahin sa iyang sweldo matag bulan.

Ang batan-on nga lalaki nagpakita og katingalahang abilidad; gilauman nga magpabilin siya sa akademya aron mag-andam alang sa karera isip propesor, apan ang iyang desisyon nga moadto sa Hapon hingpit nga nakausab sa iyang kapalaran.

Ang desisyon gihimo nga kalit kaayo. Sumala kang Santo Nikolás mismo, ang ideya sa kinabuhi sa monghe wala gyud misulod sa iyang hunahuna hangtod niadto. Usa ka adlaw, samtang naglakaw-lakaw sa mga kwarto sa akademya, napansin ni Ivan Dmitrievich ang usa ka pahibalo sa usa sa mga 'komon nga kwarto' nga nagtanyag og lugar para sa usa sa mga gradwado sa akademya nga moadto sa Hapon isip rektor sa simbahan sa embahada sa Hakodate. Daghan sa mga higala ni Kasatkin ang nanghayag na sa ilang tinguha nga moadto sa Hapon isip mga pari. Wala kini'y dakong epekto sa batan-on, bisan pa man nga kaniadto dako kaayo ang epekto sa iyang hunahuna sa mga hinumduman ni Golovnin bahin sa Hapon. Kalma siyang miadto sa Pagbantay Tibuok Gabii. Ug unya, atol sa serbisyo, kalit siyang nakahukom nga kinahanglan gyud siyang moadto sa Hapon. Pagbalik gikan sa Tibuok Gabii nga Pagbantay, siya miduol nga malumong-lumong sa rektor sa akademya, Ang Iyang Kahalangdon Nektarios, ug gisultihan siya sa iyang tinguha nga moadto sa Hapon, dili isip usa ka pari nga minyo, kondili isip usa ka monghe. Ang rektor sa akademya mapasig-uli kaayo sa tinguha sa batan-on ug gisumite niya ang tinguha niini sa metropolitano. Sa pinakamaikling panahon, napagpasyahan na ang kapalaran ni Ivan Dmitrievich Kasatkin.

Niadlong Hunyo 21, 1860, gitonsura ang batan-on nga lalaki isip monghe ug gihatagan siya og ngalan nga Nicholas. Niadtong Hunyo 29, ang pista sa mga Santo Pedro ug Pablo, ang unang gitawag nga mga Apostoles, giordinar siya nga hierodeacon, ug sa sunod adlaw, sa pista sa Synaxis sa Napulo'g Duha ka Apostoles (ang patronal nga pista sa simbahan sa akademya), giordinar siya nga hieromonk. Si Obispo Nektarios, nga nagtonsura sa batan-ong lalaki isip monghe, ginganlan siya og Nicholas ug miingon: "Dili sulod sa monasteryo nimo pagkinabuhi sa pagka-asketiko. Kinahanglan nimo biyaan ang imong kaugalingong yutang natawhan ug moadto aron mag-alagad sa Ginoo sa usa ka layo ug dili motuo nga yuta. Kauban sa krus sa usa ka asketa, kinahanglan nimo dalhon ang tungkod sa usa ka peregrino; kauban sa asketikong kinabuhi, nagpaabut kanimo ang mga paningkamot sa usa ka apostol."

Sa katapusan sa Hunyo, mibiya si Hieromonk Nicholas sa St Petersburg ug nagpabilin sulod sa tulo ka adlaw uban sa iyang pamilya sa baryo. Pagkahuman sa pagpaalam kanila, mibiyahe na siya sa iyang taas nga panaw. Gidala niya ang Ikono sa Smolensk sa Inahan sa Dios, nga iyang gipreserbar sa tibuok niyang kinabuhi.⁴

Ang biyahe paingon sa Hapon taas ug lisod. Si Hieromonk Nicholas nagpuyo sa tingtugnaw sa Nikolayevsk-on-Amur. Didto niya nakit-an si Santo Inosente, ang Nagpasidaan sa Siberia (niadtong panahona Obispo sa Kamchatka). Gipanalanginan siya niini alang sa mga buluhaton nga nagpaabut ug gisugo siya nga itugyan gayud ang tibuok niyang kasingkasing sa pagtuon sa pinulongang Hapon. Sa pagkahibalo sa Obispo Inocente sa gisi-gisi nga kasukolan sa hieromonk, mipalit siya og maayong velvet ug siya mismo ang nagputol og kasukolan para kang Padre Nikolai. Gibutang usab niya sa liog ni Padre Nikolai ang usa ka bronse nga pektoral nga krus, nga iyang nadawat tungod sa iyang pag-apil sa Kampanya sa Crimea.

Niadtong Hunyo 14 (2), 1861, miabot si Hieromonk Nicholas sa pantalan sa Hakodate sakay sa barkong militar nga 'Amur'.

Hakodate

Si Iosif Antonovich Goshkevich (1814–1875), usa ka talagsaong personalidad sa daghang aspeto, gitudlo nga unang konsul sa Rusya sa Hakodate.⁵ Miabot siya sa Hakodate sa ikatulong napulo ka adlaw nga yugto sa Septyembre 1858, kauban ang iyang pamilya, usa ka opisyal sa hukbong dagat, usa ka doktor, usa ka pari (ang ulahi mibalik sa iyang yutang natawhan tungod sa sakit sa tuig nga natukod ang konsulado), upat ka lalaking sulugoon ug duha ka babayeng sulugoon.

Bisan pa sa wala pa ang pag-abot ni Hieromonk Nikolai sa Hapon, nakahimo ang konsulado sa Rusya sa pagtukod sa Simbahan sa Pagkabanhaw ni Kristo sa Hakodate (sa ulahi, atol sa Dakong Sunog sa Hakodate, gilunok sa kalayo kini nga simbahan, ug gipuli kini og bato nga simbahan). Si Padre Vasily Makhov ang

nagdumala sa pagtukod ug pagbalaan sa simbahan. Napugos siya sa sakit nga mobiya sa Hapon ug mobalik sa iyang nasud pagkahuman sa usa ka tuig lamang, diin pagkahuman niini, si I. A. Goshkevich nangayo sa Sinodo nga magpadala og pari nga adunay mas taas nga edukasyon sa teolohiya.

Angay hinumduman nga niadtong panahona, grabe kaaway ang batasan sa mga Hapon batok sa mga langyaw. Ang mga 'kasabotan sa kalinaw' nga gipataw sa mga nasud sa Kasadpan nakapukaw og dakong kasuko sa mga samurai, nga nagtan-aw sa mga langyaw ingon nga 'barbaro' ug nanawagan sa hingpit nilang pagpahawa. Busa, ang pag-abli sa nasud ug ang pag-abot sa mga langyaw nakatampo sa pag-uswag sa grabeng xenophobia, nga usahay nagpakita sa hayag nga kapintas. Pananglitan, unom ka langyaw ang gipatay sa unang tunga sa tuig 1861. Nihitabo ang armadong pag-atake batok sa mga Kristohanon, nga giisip sa mga Hapon nga halos ilang pangunang kaaway, sa Kyoto, Edo ug Yokohama. Sa Hakodate, wala'y ing-ani nga insidente; bisan pa niana, gitan-aw sa mga Hapon ang mga Ruso nga dili moubos, ug sa tinuod tingali mas dako pa, ang ilang pagduhaduha kaysa sa ubang langyaw. Milala ang kagubot, ug kauban niini ang pagbati batok sa Shogunate. Niadtong 1862, nagsugod ang usa ka bug-os nga gubat sibil, nga natapos niadtong 1868 sa pag-resign sa Shogun ug sa pagtukod sa usa ka imperyal nga gobyerno. Pinaagi sa usa ka liko sa kapalaran, ang Hakodate, nga gisakop sa hukbong dagat ni Enomoto, napamatud-an nga mao ang katapusang kuta sa Shogun. Apan, napildi kini nga hukbo sa mga pwera imperyal sa sayo pa sa Mayo 1869. Mibalhin ang Emperador sa Edo, nga pagkahuman gitawag nga Tokyo, o ang 'Kapital sa Sidlakan'. Nagsugod ang panahon sa Meiji — ang panahon sa 'Matin-aw nga Pagdumala'.

'Ang Diyos ra ang nakahibalo kung unsa kadako nga pag-antos ang akong naagian niadtong unang mga tuig. Ang tulo ka kaaway—ang kalibutan, ang unod, ug ang yawa—nagtindog batok kanako sa ilang tibuok kusog ug nagsunod kanako pag-ayo, nga nagtinguha nga mapukan ko sa pinakaunang ngitngit ug masipit nga dapit; ug kining mga tukso nagpakita nga hingpit nga lehitim: "Dili ba ako, sama sa tanang tawo, gimugna alang sa kinabuhi sa pamilya? Dili ba nimo maserbisyohan pag-ayo ang Diyos ug ang imong isigkatawo dinhi sa kalibutan? Sa

katapusan, dili ba mas gikinahanglan karon ang mga tawo alang sa Rusya kaysa alang sa Hapon? "Ug uban pa. Liboan ka ingon niini nga mga tukso ang mosulod sa imong dalunggan, matag adlaw ug matag oras, sa imong paggmata ug sa imong mga damgo, sa imong selda, ug samtang nag-ampo sa simbahan. Nanginahanglan kini og dakong espirituhanong kusog ug lawom kaayong pagpalalom sa relihiyosong pagbati aron malabwan kini tanan."

Walay mahisgutan nga pagwali, kay "ang mga Hapon niadtong panahona nagtan-aw sa mga langyaw ingon sa mga hayop, ug ang Kristiyanismo ingon usa ka dautang sekta nga ang mga kabahin niini mao lamang ang mga bantog nga salawayon ug mga salamangkero." Labaw pa, ang batan-ong misyonaryo wala makahibalo sa pinulongang Hapon ug dili pamilyar sa relihiyon, kasaysayan, ug kultura sa Hapon. 'Pag-abot nako sa Hapon, gisugdan nako ang pagkat-on sa lokal nga pinulongan kutob sa akong makaya. Nanginahanglan kini og daghang oras ug paningkamot sa wala pa nako kini masabtan pag-ayo, kining barbarikong pinulongan, nga walay duhaduha ang labing lisod sa kalibutan, tungod kay kini naglangkob sa duha: ang lumad nga Hapon ug Intsik, nga nagsagol apan dili gyud nahugpong nga nahimong usa. <...> Sa katapusan, nakat-on ko sa paglitok sa Hapon ug nakahibalo sa labing yano ug sayon nga pamaagi sa pagsulat nga gigamit sa orihinal ug hubad nga mga akademikong buhat." Sa sinugdan, gitudloan siya og Hapon sa tagasalin sa Gobernador sa Hakodate. Sa rekomendasyon sa ulahi, misugod si Hieromonk Nicholas sa pag-adto sa pribadong eskwelahan ni Kimura Kensai, nga ilado sa iyang katingalahang kahibalo. Didto usab siya nagtuon sa kasaysayan ug literatura sa Hapon, ingon man sa Budhismo, Shintoismo, ug Konfusianismo. Gawas kang Kimura Kensai, ang iyang mga magtutudlo mao sila Saga Juen ug Niijima Shime. Milungtad ang iyang pagtuon og walo ka tuig. Sa halos tibuok nga panahon, nagtuon siya og 14 ka oras matag adlaw. Niining panahona, nagsugod usab siya sa pag-apil sa mga panagtigom sa literatura ug sa mga santuwaryo sa Shinto. Si D. M. Pozdneev⁶ misulat: "Pinaagi sa kanunay nga pagbasa sa literatura sa Hapon ug regular nga pakig-uban sa mga Hapon, nakab-ot ni Padre Nikolai ang katingalahang kahibalo sa sinultian ug sinulat nga Hapon. Lig-on kaayo ang iyang banyagang accent, apan wala kini nakababag aron masabtan siya sa

tanang Hapon, batan-on man o tigulang; ang kadato sa iyang bokabularyo ug ang kasayon sa iyang paghimo og mga hugpong sa pulong naghatag sa iyang panultihon og gahum nga nakapahimuot sa tanang Hapon... Mubo ra ang iyang mga hugpong sa pulong, ang iyang mga pamaagi sa pagpadayag dili matagna, apan katingalahang hayag ug gamhanan."

"Sa sinugdan naningkamot ko nga tun-an ang kasaysayan sa Hapon, relihiyon ug espiritu sa mga Hapon, aron masuta kung hangtod asa ang paglaum sa kahayag sa nasud pinaagi sa pagpangwali sa Ebanghelyo mahimo nga matuman didto; ug samtang mas nakaila ko sa nasud, mas napuno ko sa pagtuo nga hapit na kaayo ang panahon nga ang pulong sa Ebanghelyo modagundong pag-ayo ug mokaylap dayon gikan sa usa ka tumoy sa imperyo paingon sa pikas."

Mga sayong kalampanan

Ang unang Hapon nga nakabalhin sa Ortodoksiya mao si Takuma **Sawabe** (1835–1913), usa ka kanhing samurai sa klan sa Tosa ug usa ka pari sa karaang dambana sa Shinto sa Hakodate. Si Sawabe usa ka miyembro sa usa ka sekreto nga katilingban nga ang tumong mao ang pagpahawa sa tanang langyaw gikan sa Hapon, ug nailhan siya nga usa ka maayo kaayo nga magtutudlo sa eskrima. Sa niini nga kapasidad, isip usa ka magtutudlo sa eskrima, miadto siya sa balay sa anak nga lalaki sa konsul sa Rusya, si I. A. Goshkevich. Niadto siya nakabiyahe sa tibuok Hapon, nga nagpanginabuhi pinaagi sa paghatag og mga leksyon sa eskrima. Pag-abot niya sa Hakodate, gipangasaw-an niya ang anak nga babaye sa usa ka pari sa usa ka Shinto nga dambana ug gidawat niya dili lang ang apelyido sa iyang biyenang, Sawabe, kondili pati na usab ang iyang panulundon nga ranggo ug posisyon isip pari.

"Nakapuyo si Sawabe og malinawong ug malinaw-on nga kinabuhi taliwala sa pagano. Ingon nga pari sa labing karaan nga dambana sa siyudad, gihatagan siya og dakong pagrespeto sa mga tawo, nakatagamtam og

dagkong kita, ug wala siyay nahibaw-an gawas sa katagbawan ug kalipay. Ang iyang pamilya gilangkuban sa usa ka gwapa nga batan-ong asawa, usa ka batan-ong anak nga lalaki, ug sa biyenang niya. Garbo niya ang iyang yutang natawhan ug ang pagtuo sa iyang mga katigulangan, ug busa gihuy-an niya ang mga langyaw ug gikaligtaan ang ilang pagtuo, nga wala siyay basehanan nga ideya bahin niini."

Ang detalyadong salaysay sa pagbag-o niining istriktong Hapon, nga nahitabo niadtong 1864, makita sa libro ni A. Platonova.

Kanunay nga makit-an ni Sawabe si Hieromonk Nicholas sa puloy-anan sa konsul ug pirmi siyang tanawon uban sa ingon ka dakong kasuko nga sa usa ka higayon dili na kini mapugngan sa ulahi ug nangutana:

'Ngano man kaayo ka nasuko kanako?' Ang tubag klaro kaayo:

'Kamo nga mga langyaw angay ninyong patyon tanan. Niabot kamo aron magsilbi nga espiya sa among yuta. Ug ikaw, sa imong pagpangwali, mao ang magdala sa labing dakong kadaut sa Hapon.'

'Pamilyar na ba ka sa akong mga pagtulon-an?'

'Dili,' tubag sa Hapon nga lalaki, nalibog.

'Husto ba nga maghukom, labi na gani pagpanamastamas, sa usa ka tawo nga wala pa nimo paminawa? Husto ba nga pasipalahan ang butang nga wala ka kahibalo? Paminawa una ug pangitaa ang kahibalo, unya paghukom. Kung dautan ang akong mga pagtulon-an, paandama kami palayo dinhi. Unya, makalihok ka sa husto.'

'Sige, sulti!'

Ang mga pulong ni Hieromonk Nicholas nakapahugno sa samurai hangtod sa kinahiladman. Nangayo siya og pagtugot nga makigkita pag-usab sa hieromonk ug ipadayon ang ilang panag-istorya. Paglabay sa pipila ka

panahon, misulat si Padre Nicholas kang Metropolitan Isidore: "Usa ka pari sa karaang relihiyon ang miadto kanako aron tun-an ang atong pagtuo. Kung dili siya mawadan og kadasig o mapapas (pinaagi sa kamatayon tungod sa pagbalhin sa Kristiyanismo), daghan ang gilauman kaniya."

Sa usa ka sulat nga may petsang Abril 20, 1865, nagsulat si Hieromonk Nicholas: "Ang pari dako kaayo ang gana nga magpa-bunyang kanako. Siya edukado, intelihente, maalamon sa pagsulti, ug tibuok kasingkasing nga matinud-anon sa Kristiyanismo. Ang iyang bugtong tumong sa kinabuhi karon mao ang pag-alagad sa iyang nasud pinaagi sa pagpakaylap sa Kristiyanismo, ug pirmi nakong gikinahanglan nga pugngan ang iyang mga hangyo tungod sa kahadlok nga basin maputol ang iyang ulo sa wala pa siya makahimo og bisan unsa alang niini nga katuyoan."

Ang mosunod nga salaysay gikan kaniya naghatag og ideya sa katalagman sa kahimtang ni Sawabe: 'Dili ko mabasa kining basahon [ang Ebanghelyo] sa hayag, apan nangandoy kaayo ko nga mabasa kini. Busa nakahunahuna ko sa pagbasa niini samtang nagbuhat sa serbisyo sa akong miya [i.e. ang paganong dambana]. Ibabutang nako ang Ebanghelyo sa akong atubangan imbis sa basahon sa serbisyo sa pagano, ug basahon kini samtang nagpatugtug sa kasagarang tambol. Wala gyud bisan kinsa ang nakaduda nga nagbasa ko og langyaw nga 'erehe'."

Dili madugay pagkahuman, gipaila ni Sawabe ang iyang amigo, ang doktor Sakai Atsunori, kang Hieromonk Nicholas. Paglabay sa pipila ka panahon, usa ka ikatulong amigo—ang doktor Urano—niapil kanila. Nagsugod ang mga Hapon sa pagdumala sa ilang kaugalingong sesyon sa katekismo, ug pag-abot sa tingpamulak sa 1868, aduna na'y hangtod 20 ka tawo nga andam na pagbunyan.

Niadlong panahona, nibalik ang pagpanlupig sa mga Katoliko sa Nagasaki, samtang usa ka bag-ong opisyal ang miabot sa Hakodate. Niadtong Abril 1868, tinago nga gibunyagan ni Hieromonk Nicholas ang tulo ka higala sa iyang kuwarta sa pagtuon, pagkahuman niini mibiya sila sa Hakodate. Sila mao sila Paul Sawabe,

John Sakai ug James Uranō. Niadtong panahona, lima ka bulan sa wala pa ang pagsidlak sa panahon sa Meiji, natukod ang Simbahang Orthodox sa Hapon⁷.

Dali dayon miabot kang Sawabe ang grabeng mga pagsulay. Ang iyang asawa nahimong buang ug, pipila ka bulan pagkahuman, sa usa ka pagpanuko sa buang, gisunog niya ang ilang kaugalingong balay. Wala makakaplag og dalangpanan si Sawabe ug sa dili madugay mibalik siya sa Hakodate. Karon, wala na siyay paagi sa pag-inabut sa iyang kaugalingon ni atop sa iyang ulo. Sa hapit nga parehas nga panahon, niadtong 1868, gibilanggo siya. Nagsulat si San Nicolas: 'Sa atubangan mismo sa akong mga mata, nahitabo ang proseso sa pagkatawo sa usa ka tawo ngadto sa bag-ong kinabuhi pinaagi sa grasya sa Dios, samtang sa luyo sa akong mga mata nagsugod na ang lain nga proseso — ang proseso sa pagsulay ug pagpalig-on sa determinasyon sa bag-ong natawo nga si Pablo.' Ang iyang walo ka tuig nga anak nga lalaki, pinaagi sa katungod sa panulondon, nahimong pari sa maong paganong templo, nga naghatag kaniya og paagi aron mapakabuhi ang iyang kaugalingon ug ang iyang nag-antos nga inahan. Sa ulahi, gitagaan si Paul Savabe og kahupayan sa pagtan-aw nga ang iyang anak nahimong Kristohanon. Kining mga pagsulay nagpalig-on lamang sa kadasig ni Paul, ug niadtong 1875 siya giordinar nga pari.

Ang ikaduhang Kristohanon sa among grupo mao si Mr. **Sakai Ioann**. Siya usa ka lokal nga doktor ug suod nga higala ni Mr. Sawabe, nga mibali sa Kristiyanismo. Gisulayan ni Sawabe nga dasigon ang iyang higala nga buhaton usab kini, apan si Sakai maalamon nga magdepate, ug lisod kaayo siyang madani; busa si Mr. Savabe nagsugod sa pagdapit kaniya sa akong balay kanunay, ug kami duha nagkuyog aron mapangumbinsi siya. Sa katapusan, nabunyagan si Mr. Sakai ug gi-ordinar pa gani nga pari, usa ka katungdanan diin siya sa dili madugay namatay tungod sa sakit. Ang ikatulong Kristohanon mao si Mr. Urano James, nga kaniadto usab usa ka doktor. Gibunyagan siya sa Hakodate ni Padre John Ono karon, ug pagkahuman gibunyagan usab ang daghan pa. Apan kining mga indibidwal mao ang nanguna sa among unang mga Kristohanon. Pagkahuman niadto, nagkadaghan

ang mga nakadawat sa Bawtismo sa balaan, ug nagsugod na ang posibilidad sa sistematikong paglapad sa Kristohanong pagtuo sa Hapon. Tungod gayud niini nga tuyo, aron makakuha og opisyal nga pagtugot niini, mibyahe ako sa Rusya sa pipila ka panahon ug, pagkahuman nakadawat sa pagtugot ug panalangin sa Labing Balaang Sinodo didto, mibalik pag-usab sa Hapon. Dali ra pagkahuman sa akong pag-abot, mibisita kanako si Mr. Sawabe ug, lakip sa uban, gisultihan ko niya bahin sa katingalahang pamatasan ni Mr. Sakai atol sa akong pagkawala sa Hapon, nga gigahin ang tanan niyang oras sa pagpangita og pinakadako nga ganansya pinansyal gikan sa iyang mga kalihokan sa negosyo, samtang ang uban pang mga Kristohanon, sa pikas bahin, naningkamot sa pagpaambit sa tanan sa ilang mga igsoon. Pagkadungog nako niini, hapit na nako siyang pasanginlan si Mr. Sakai, apan sa pag-abot niya, dali dayon nga nasulbad ang tanan. Sa dihang miadto siya kanako, gipakita ni Mr. Sakai ang 100, s (mga duha ka gatos ka roubles) nga iyang nakolekta, nga gusto niyang gamiton alang sa buhat sa Simbahan. Mao kini ang nakapahibalo sa kalibog ni Mr. Sawabe bahin sa pamatasan ni Mr. Sakai, nga sa unang tan-aw daw katingalahan.

Usa pa ka hitabo, nga pareho ka katingalahan sa unang tan-aw, nahitabo nga nalambigit si Mr **Tomi Peter**. Sa usa ka punto, napansin sa tanan ang iyang kalit nga pagkawala. Wala'y nakahibalo asa siya niadto. Gipangutana nako ang iyang asawa, apan wala pud siya kahibalo, bisan pa man nga ang iyang nawong wala magpakita og kasubo o bisan unsang partikular nga kabalaka. Ang tibuok panghitabo kay mysteryoso kaayo ug nagpadayon sulod sa pila ka panahon. Apan pagkahuman sa 11 ka adlaw, sa usa ka gabii mga alas-onse, miabot si Mr. Tomi Petr sa akong lugar kauban si Mr. Sakai. Nakita nako nga sobra na siya ka payat; nituslob pag-ayo ang iyang mga bukog gikan sa nawong nga nabag-o gyud ang kolor; makalumos kaayo siya tan-awon. Sa dihang nangutana ko kaniya kung asa siya naadto ug nganong nanghuyang kaayo siya, mitubag siya nga gigugol niya ang tibuok panahon sa pagpugong sa pagkatulog ug pagkaon ug sa pag-ampo alang sa dali nga kahayag sa iyang mga igsoon nga pagano pinaagi sa kahayag sa kamatuoran nga bag-ohay lang gihatag kaniya. Pagkadungog nako niini tanan,

natingala kaayo ko sa ingon ana ka makapahinganghang pagpakita sa mainitong debosyon sa pagtuo. Bisan pa niana, gibati nako nga kinahanglan nakong ipahinumdom kaniya nga ang ingon ana nga buhat kinahanglan na nga buhaton subay sa mga regulasyon sa Simbahan, kay kon dili, mahimong makadaot pag-ayo sa panglawas."

Tabang gikan sa Rusya

Sa katapusan sa 1869, si Hieromonk Nicholas, human mangayo og pahulay, mibyahe paingon sa Rusya aron mangayo sa Balaang Sinodo og pagtugot sa pag-abli og usa ka espirituhanong misyon sa Rusya sa Hapon.

Niabot si Hieromonk Nicholas sa Rusya niadtong Pebrero 1870. Gidawat ang iyang petisyon niadtong Abril 6, 1870, sa dihang gihatag ni Alexander II ang iyang imperyal nga pag-uyon sa desisyon sa Balaang Sinodo nga magtukod og misyonaryong Ruso sa Hapon, nga naglangkob sa usa ka lider sa misyon, tulo ka misyonaryong hieromonk, ug usa ka layko nga ministro. Ang katunga sa gipaabot nga gasto gisapnan sa Tesorerya, samtang ang pikas katunga gibutang sa pondo sa pag-imprinta sa Departamento sa Simbahan. Sa kinatibuk-an, gihatagan ang misyon og 6,000 ka rubles matag tuig ug usa ka lump sum nga 10,000 ka rubles. Ang mga sentro sa misyon nahimutang sa Tokyo, Kyoto, Nagasaki ug Hakodate. Gitudlo si Hieromonk Nicholas nga ulo sa misyon ug gipataas sa ranggo nga archimandrite. Ang misyon gibutang ilawom sa hurisdiksyon sa Diyosesis sa Kamchatka. Ang mga katungdanan sa mga misyonaryo gipahimutang sa 'Mga Panudlo para sa Misyon', nga gisumite ni Hieromonk Nicholas ug giuyonan sa Sinodo.

Si Arkimandrita Nicholas mismo misulat niadtong 1879: "Usa ka kinaiya sa Ortodoksong Hapon nga ang misyon Ortodokso, nga naglungtad sulod sa walo ka tuig ra, nga adunay duha ra ka misyonaryo niadtong panahona ug walay klarong materyal nga kapanguhaan, adunay na daan nga doble nga gidaghanon sa mga Kristohanon kumpara sa Katoliko ug sa tanang Protestante nga misyon kung itandi."

Sa wala pa siya mibiyahe paingon sa Hapon, nakakita si Arkhimandrita Nicholas sa iyang tigulang nga amahan.

Nibalik siya sa Hakodate niadtong Marso 1871. Nagpadayon ang pagpangwali sa Ebanghelyo bisan wala siya. Sa katapusan sa tuig, gibunyagan ni Arkhimandrita Nicholas ang onse ka tawo sa Sendai.

Niadtong 1872, miabot sa Hakodate si Hieromonk Anatoly (Tikhai), usa ka kandidato sa Kiev Theological Academy. Gisaysay ni Archimandrite Nicholas ang mahitungod kaniya ingon niini: "Dili na unta ko makahandom og mas maayong mga katabang!" Gitali niya ang simbahan sa Hakodate kang Padre Anatoly ug, niadtong 4 Pebrero 1872, mibalhin siya sa Tokyo.

Mga hubad sa Balaang Kasulatan ug uban pang hinungdanong mga libro

Ang pangunang buluhaton sa santo, nga gisugdan pa samtang naa pa siya sa Hakodate, mao ang paghubad sa Balaang Kasulatan ug sa mga liturhikal nga libro ngadto sa pinulongang Hapon. Sa sayo pa nga 1869, misulat si Santo Nikolaus: "Gikan sa tanan nga nahisgutan hangtod karon, daw posible nga makahukom nga sa Hapon, labi na sa umaabot nga panahon, daghan kaayo ang ani. Apan wala'y bisan usa ka trabahante sa among bahin, gawas sa akong kaugalingon, hingpit nga pribado, nga paningkamot... Bisan pa kon ipadayon nako ang akong trabaho sa parehas nga paagi, ang paningkamot sa usa ka tawo dinhi mura'g usa ka tulo sa dagat. Ang usa ka hubad sa Bag-ong Tugon, kon buhaton sa husto (ug giunsa man kaha kini pagbuhat sa laing paagi?), magkinahanglan pa ug labing menos duha ka tuig nga eksklusibong pagpaningkamot. Unya, ang Daang Tugon pa ang kinahanglan hubaron; labaw pa, kung gusto nato nga magbaton bisan sa labing gamay nga Kristohanong Simbahan, kinahanglan gayud nga ipahigayon ang mga serbisyo sa Hapon; ug unsaon man ang uban pang mga libro, sama sa Balaang Kasaysayan, Kasaysayan sa Simbahan, Liturhiya ug Teolohiya? Kining tanan usab mga butang nga labing gikinahanglan. Ug kining tanan, ug uban pang susamang mga buhat, kinahanglan hubaron sa

'Hapon'—usa ka pinulongan nga hangtod karon wala pa masayri kon makahimo ba ang usa ka langyaw nga makahibalo niini sa ingon ka lawom nga makasulat siya niini bisan katunga ra sa kadali ug kadasig sa kasagarang pagsulat sa usa ka langyaw sa iyang kaugalingong pinulongan.' Sa ulahi, iyang gisulat nga ang buhat sa paghubad 'naglangkob sa kinauyokan sa buhat sa misyon.' Sa pagkakaron, ang buhat sa usa ka misyon, bisan asa pa kini nga nasud, dili na lang mapugngan sa berbal nga pagpangwali. Ang mga adlaw ni Francis Xavier, nga mudagan sa kadalanan nga nagbitbit og kampana ug modapit sa mga mamiminaw, dugay na kaayo nga milabay. Sa Hapon, bisan pa, tungod sa paghigugma sa pagbasa sa mga tawo ug sa nagkadako nga pagrespeto sa nakasulat nga pulong, ang mga magtutuo ug mga katekumeno kinahanglan una sa tanan hatagan og usa ka libro nga gisulat sa ilang inahanong pinulongan, gisulat sa maayong prosa ug gipatik uban sa pag-amping, matahum ug barato. Labing importante kanamo ang mga libro nga nagpatin-aw sa doktrinal nga kalainan tali sa Katolisismo ug Protestantismo."

11. Ang simbahan gidisenyo sa arkitekto sa St Petersburg nga si Mikhail Arefievich Shchurupov. Ang ikonostasis, nga guba sa linog niadtong 1923, gipintalan sa ikonograpo sa St Petersburg nga si Vasily Makarovich Poshekhonov. Ang mga donasyon para sa pagtukod sa simbahan gikan sa tibuok Rusya. Ang Moscow lang naghatag og 200,000 ka rublo, nga miabot sa 40 porsyento sa kinatibuk-ang gasto sa mga buhat.

12. Ang pagbisita sa Hapon sa manunundod sa trono sa Rusya gitakda usab aron mohaom niining maong hitabo; apan, pagkahuman sa insidente sa Ōtsu, mibiya ang Tsarevich sa Hapon.

Sa Hakodate, tungod kay wala'y maghubad, ang serbisyo gihimo sa Church Slavonic, samtang ang 'Ginoo, kalooy-a kami', 'Balaang Dios', 'Nagtuo ako' ug 'Amahan namo' ra ang gikanta ug gibasa sa Hapon. Sa paghubad sa pag-ampo nga 'Ginoo, kaluy-i kami', misulod ang pangutana kung giunsa paghubad ang pulong nga 'kaluy-i kami', kay kasagaran kini masabtan nga pagpakita og kaluoy sa usa ka kriminal. Miingon si Obispo Nicholas: 'Wala kita'y ingon ana nga relasyon sa atong Dios. Gamiton nato ang pulong nga 'avarema'. Sama sa usa ka inahan nga 'nagpakita og kaluoy' sa iyang anak, 'naa'y kalooy' sa orihinal nga kahulugan sa Karaan nga Ruso.'" Didto sa

Hakodate, gisugdan ni San Nicolas ang paghubad sa Kasulatan gikan sa Intsik; apan, dali ra siyang napuno sa pagtuo sa kakulang sa mga hubad sa Intsik ug nibalhin sa paghubad sa Bag-ong Tugon gikan sa Slavonic sa Simbahan, nga iyang giisip nga mas tukma kaysa sa bersyon sa Ruso. Ang matag bersikulo gisusi batok sa Vulgate, sa Septuaginta ug sa usa ka English nga hubad. Sa mga lisod nga bahin, nagsalig ang santo sa mga komentaryo ni San Juan Crisostomo. Sa 4–5 ka oras nga trabaho, nakahubad siya og dili molapas sa 15 ka bersikulo. Sa diha nga nahuman na sa santo ang iyang buhat sa paghubad sa mga Ebanghelyo ug sa Mga Buhat sa mga Apostoles (ang iyang unang bersyon), kini usab gisugdan nga gibasa sa Hapon. Lakip sa uban, ang mga Sulat ni San Pablo sa mga taga-Galacia, taga-Efeso, taga-Filipinas ug taga-Colosas, ingon man ang katunga sa Sulat ngadto sa mga taga-Roma, gihubad sa Hakodate. Sa samang panahon, usa ka mubo nga libro sa pag-ampo (gipadalihubas gikan sa Intsik), ang mga ritwal sa pagbunyag ug sa pagdawat sa mga dili magtotoo, ang 'Ortodoksong Pag-angkon sa Pagtuo' ni San Demetrio sa Rostov, usa ka katekismo para sa mga katekumeno, usa ka buod sa Daang Tugon, ang **Explanatory Gospel** ni Obispo Michael ug ang **Moral Theology** ni Metropolitan Plato.

13. Sa linog sa Canton niadtong 1923, nahugno ang kupola, ug ang tanang gamit sa katedral ug ang iconostasis nasunog. Ang librarya sa misyon, nga adunay kapin sa 30,000 ka tomo, nasunog usab. Nawala gani ang mga kampana, nga natunaw sa grabeng kainit. Sa usa ka emerhensiyang sinodo niadtong 20 Oktubre 1923, napagpasyahan nga tukoron pag-usab ang katedral. Niadtong 15 Disyembre 1929, gikonsagran ang katedral pagkahuman sa pagpanumbalik niini. Ang Hapon nga arkitekto nga si Shinichi Okada, nga nagtukod pag-usab sa katedral, wala mag-usab sa kinatibuk-ang proporsyon sa bilding, apan gihatagan ang kupula og halos dili mabantayan nga kurba, nga gikuha gikan sa arkitektura sa mga templo sa Budhismo ug nagpasabot sa usa ka langgam nga naglupad o misaka paingon sa kahitas-an.

Pagbalhin niya sa Tokyo, unang hubaron ni San Nicolas ang Octoechos, unya ang Lenten ug Festal Triods, samtang nagtrabaho usab siya sa bag-ong hubad sa Ebanghelyo. Gihubad niya ang tanang bahin sa Daang Tugon nga gikinahanglan para sa tinuig nga siklo sa mga banal nga serbisyo. Wala siya mosalig sa mga dili kaayo hapsay

nga hubad nga gihimo sa mga Katoliko ug Protestante ug busa gisulayan niya nga dili gani kini basahon, kay nahadlok siya nga malimbong siya niini o dili tuyo nga makahulam og bisan unsa gikan niini. Ang gihandom sa santo mao ang paghubad sa tibuok Bibliya. Niadtong 1910, iyang giingon nga, sumala sa iyang kalkulasyon, kinahanglan pa niya og lima ka tuig aron makompleto kini nga buhat.

"Dili ang hubad sa Ebanghelyo ug sa Liturhiya ang angay ibabà ngadto sa lebel sa kadaghanan, kundili, sa kasukwahi, ang mga matinud-anon ang angay itas ngadto sa pagsabot sa Ebanghelyo ug sa mga teksto sa liturhiya. Dili madawat ang bastos nga sinultian sa Ebanghelyo. Kung makakita ko og duha ka hingpit nga parehas nga karakter o ekspresyon, ug pareho silang matahum paminawon ug tan-awon sa dalunggan ug mata sa Hapon, nan siyempre, mopili sa mas laganap nga gigamit, apan dili gyud ko mohimo og konsesyon sa kamangmangan ug dili ko motugot bisan gamay nga kompromiso sa pagkasakto sa mga hubad, bisan pa man kung magpasabot kini nga kinahanglan nakong gamiton ang usa ka karakter sa Intsik nga halos wala mailhi sa Hapon. Ako mismo mobati nga usahay ang akong hubad nagkinahanglan og dakong paningkamot gikan sa mga Hapon nga magbasa aron kini masabtan. Apan kini kadaghanan tungod sa kabag-ohan sa Ortodoksiya mismo alang kanila..."

Daghang kalisdanan ug mga bitag sa hubad misangpot usab sa kamatuoran nga daghan sa mga karakter ang gigamit sulod sa daghang siglo sa mga Budista ug Shintoista, nga naghatag kanila og espesipikong kahulugan, hinungdan nga ang paggamit niini sa usa ka Ortodoks nga konteksto nahimong imposible o delikado¹⁴. Sa daghang higayon, ipakalat sa obispo ang hubad sa usa ka piho nga bersikulo o konsepto ngadto sa mga parokya, ug mangayo siya sa mga klero ug mga layko og komento niini.

Sulod sa traynta ka tuig, sa eksaktong alas sa isda, mosulod sa selda sa obispo ang iyang kanunay nga katabang sa paghubad, si Pavel Nakai—usa ka tawo nga adunay maayong edukasyon, katingalahang mapisan, ug hingpit nga matinud-anon sa Orthodox nga pagtuo. Moupo siya sa usa ka mubo nga bangko tupad sa obispo

ug magsugod sa pagsulat samtang ang obispo nagadiktat. Kasagaran molungtad kini og upat ka oras ug matapos sa alas-dyes sa gabii.

"Sa akong atubangan anaa ang mga tekstong Slavonic ug Griyego sa Banal nga Liturhiya, uban ang mga reperensiyang libro nga duol aron matabangan ang husto nga pagsabot niini. Ang akong katabang adunay mga diksyonaryo ug gramatika sa Intsik ug Hapon nga iyang magamit, ug sa atubangan namo anaa ang Intsik nga teksto sa Banal nga Liturhiya, nga among nakuha gikan sa among Misyon sa Beijing. Samtang nagtan-aw sa Slavonic nga teksto ug gisusi kini batok sa Griyego, ako ang nagdidikta sa hubad, naningkamot nga ipadayag ang kahulugan uban sa literal nga katukma; ang akong kauban misulat kini gamit ang mga karakter sa Intsik nga gisagol sa alpabetikong mga karakter sa Hapon. Ang kalisud sa paghubad niining hugna naa sa kamatuoran nga ang balangkas sa pulong sa Hapon supak sa atong balangkas; sa ato pa, sa Hapon kinahanglan una ang subject, ug ang tanan sa hubad—bisan pila pa ka subordinado ug panimulang hugpong ang naa—kinahanglan ibutang taliwala sa subject ug predicate; ang tanan niini kinahanglan moabot una sa punoang predicate; sa matag subordinado ug introduktoriyong klausa, pareho usab ang han-ay sa mga klausa.

Sa higayon nga madikta na ang usa ka kanta o pag-ampo ug matino na ang sintaktikong relasyon tali sa mga bahin niini, magsugod ang proseso sa pagpino sa teksto; ang akong pangunang kabalaka mao ang pagsiguro nga dili maliso bisan gamay ang kahulugan sa teksto; samtang ang akong kauban nagtrabaho usab uban sa parehas nga pag-amping aron masiguro ang pagkasakto ug kaanyag sa gramatikal ug estilistikong estruktura sa teksto. Kini nga bahin sa trabaho mao ang labing lisod ug nanginghanglan og dakong pag-amping. Dinhi labi ka importante ang lawom nga kahibalo sa Intsik ug Hapon, kay, una, kinahanglan klaro ang pagsabot sa kahulugan sa matag Intsik nga karakter aron mapili ang labing kasagaran gamiton ug masabtan gikan sa daghang magkatunog nga mga karakter; ug ikaduha, kinahanglan nga magdesisyon kung ipabilin ba ang Intsik nga paglitok sa usa ka karakter o hatagan kini og Hapon nga paglitok, kay sa dihang gidala ang mga karakter gikan sa Tsina paingon sa

Hapon, gidala nila ang Tsino nga monosilabikong pagbasa nga hangtod karon nalangkit gihapon kanila ug hingpit nga masabtan lamang sa mga maalamon nga iskolar, apan hinay-hinay nga napamubo ug mikaylap, nga sa dakong bahin misulod bisan sa labing ubos nga sapaw sa katilingban; sa samang higayon, halos tanang karakter gihubad sa Hapon ug adunay kaugalingong pagbasa sa Hapon. Asa man ang angay sundon? Morag angay nga mosunod gayud sa paggamit sa Hapon, apan kasagaran kaayo nga ang pagbasa sa Hapon sa usa ka karakter mas lisod sabton, bisan sa mga walay pormal nga edukasyon, kaysa sa pagbasa sa Tsino. Ikatulo, kinahanglan usab hunahunaon kung biyaan ba ang mga karakter nga walay transkripsyon sa tunog sa Hapon o, tungod sa kalisud sa mga karakter o sa ilang kalibog, maghatag niini, ug hangtod sa unsang sukod. Sa mubo, kinahanglan magdesisyon kung unsang pinulongan ang gamiton sa hubad. Kung atong hunahunaon ang kahinungdanon sa atong gihubad, ang labing dungog nga pinulongang pang-eskwelahan mao ang labing paborable kanato; kini wala'y babag gikan sa mga karakter o sa ilang paglitok, ug wala'y gikinahanglan nga transkripsyon; apan kini nga pinulongan dili praktikal bisan pa sa mga adunay katamtamang kahibalo, ug hingpit nga dili masabtan sa mga kulang sa kahibalo. Kung hunahunaon nato nga ang atong hubaron kinahanglan maabot sa tanan, ug mao kini gayud ang nag-unang kaayohan niini, madani kita sa sinultian sa kadaghanan, ang sining-bansa; apan unya ang atong hubad mahimong sobra ka bastos nga dayon kini balewalaon sa tanan nga dili kabahin sa kasagarang katawhan. Nagpasiya kami nga gamiton ang usa ka tunga-tungang pinulongan. Paningkamotan namo nga mosunod niini, bisan pa, tungod sa kalibog sa mga basihan ug sa dili klaro nga mga utlanan, daghan kaayong luna para sa walay katapusang panaglalis, diin ako naningkamot sa tanang paagi aron mapadayon ang labing dakong kalinaw para sa tanan, samtang ang akong kauban naningkamot nga malikayan ang kabastos ug mapadayon ang kaanyag sa pagpadayag. Sa dihang, sa katapusan, masulbad na ang tanang kalisdanan, mahuman na ang teksto sa hubad ug mahubad na ang tibuok libro, among kini balikon pag-usab, maampingong susihon batok sa orihinal

nga teksto, aron masiguro nga sa tibuok libro gigamit ang parehas nga mga hubad nga karakter ug pagbasa para sa parehas nga orihinal nga mga pulong ug ekspresyon."

Usa ka tibuok grupo sa mga maghubad ang naporma gikan sa mga kanhing estudyante sa seminaryo, nga nagtrabaho sa paghubad dili lamang sa mga teolohikal nga buhat sa Rusya kondili usab sa mga buhat sa literatura sa Rusya (sa sinugdan, ang departamento sa paghubad gilangkuban lamang sa mga indibidwal nga nakadawat og teolohikal nga edukasyon sa Rusya; sa ulahi, ang mga Hapon usab nagsugod sa pagtrabaho didto). Apil kanila ang rektor sa seminaryo, si Ivan Senuma, ug ang iyang asawa, si Anna Lukinichna Senuma; si Konishi Masutaro, usa ka propesor sa pilosopiya ug teolohiya sa seminaryo nga nagpuyo sulod sa napulo ka tuig sa Rusya (ug sa ulahi mibalhin sa Protestantismo); ug ang iladong maghubad ug iskolar nga si Nobori Shōmu. Nisulat ang santo: "Pasagdi sila nga maghubad ug magbasa. Sa diha nga mailhan na nimo ang literatura sa Rusya, kang Pushkin, Lermontov, ang mga Tolstoy ug Dostoevsky, imposible nga dili nimo higugmaon ang Rusya."

Ang Gubat

Sukad pa niadtong 1900, milig-on pag-usab ang pagbati batok sa Rusya, nga dili gyud makalikay nga nakaapekto sa mga panglantaw batok sa Simbahan. Gikuha ni D. M. Pozdneev ang usa ka tipikal nga sipi gikan sa mantalaan nga *Nihon*: "Ang Simbahang Orthodox usa ka dautang dapit, diin ang mga panalangin sa kadaut nag-ulan paingon sa Hapon ug diin ang mga pag-ampo gihalad alang sa kapildihan niini. Kini kanunay nga mao ang sentral nga ahensya para sa mga espiya nga nag-alagad sa Rusya. Gikaligtaan sa mga Hapon ang kupola sa katedral sa Rusya, nga nagtindog ibabaw sa tibuok siyudad, nga daw nagpadala og mensahe sa pagdumot ngadto mismo sa Palasyo sa Imperyo; gikaligtaan nila ang kampana sa simbahan, nga matag buntag sa Domingo makasamok sa malinawong pagkatulog sa mga lumolupyo pinaagi sa kusog nga tingog niini."

Pagkahuman sa pagkahuman sa alyansa tali sa Hapon ug Gran Britanya niadtong 1902, nahimong klaro nga dili malikayan ang gubat tali sa Hapon ug Rusya. Sa sinodo niadtong 1903, napugos si Obispo Nicholas sa pagtubag sa usa ka pangutana nga dakong kabalaka sa mga Hapon nga Ortodoksong Kristohanon: kung kinahanglan ba nila nga moapil sa gubat batok sa Rusya. Mitubag siya nga kinahanglan nilang tumanon ang ilang katungdanan sa ilang yutang natawhan kauban ang tibuok nasud. Kung mosiklab ang gubat, kinahanglan nilang tan-awon ang Rusya ingon kaaway, apan "ang pakig-away sa mga kaaway dili nagpasabot nga dumotan sila, kondili aron lang ipagtanggol ang kaugalingong yutang natawhan."

Niadtong Pebrero 5, 1904, giputol sa Hapon ang diplomatikong relasyon sa Rusya. Ang duha ka klero nga nag-alagad sa misyon niadtong panahona mibalik sa ilang yutang natawhan. Ang mga klero ug laiko sa simbahan sa Hapon nangayo sa ilang obispo nga magpabilin sa Hapon. Mitubag si Obispo Nicholas nga nakahukom na siya sa atubangan sa Dios nga magpabilin sa Hapon, sa iyang gamay nga apartment tupad sa katedral. "Nagalaum ko nga ang deklarasyon sa gubat dili magdala og bisan unsang kausaban sa mga kalihokan sa atong simbahan. Ang mga katekista magpadayon sa pagpangwali sa Ebanghelyo sa Manluluwas, ang mga estudyante magpadayon sa pag-adto sa eskwelahan sa misyon, ug ako mismo magahin sa tibuok nakong kaugalingon sa paghubad sa atong mga liturhikal nga libro..."

Karon, sumala sa batasan, nag-awhag ko og Misa sa katedral, apan sugod karon dili na ko moapil sa mga pampublikong serbisyo sa atong simbahan... Hangtod karon, nag-ampo ko alang sa kalamboan ug kalinaw sa Imperyo sa Hapon. Karon, bisan pa man, tungod kay gideklarar na ang gubat tali sa Hapon ug sa akong yutang natawhan, ako, isip usa ka sakop sa Rusya, dili makahimo sa pag-ampo alang sa kadaugan sa Hapon batok sa akong kaugalingong nasud. Ako usab adunay mga obligasyon sa akong yutang natawhan, ug tungod gayud niini malipay ako nga makita kamo nga nagatuman sa inyong katungdanan ngadto sa inyong kaugalingong nasud." Usa ka 'Circular Letter' ang gipadala sa tanang parokya sa Hapon nga Simbahang Orthodox, nga nabalaka tungod

sa deklarasyon sa gubat batok sa Rusya. Niini, gipanalanginan sa obispo ang mga Hapon nga Kristohanon sa pagtuman sa ilang katungdanan isip matinud-anong sakop, apan gipahinumduman sila: "Kamo nga kinahanglan moadto sa gubat, nga nag-ilaot sa inyong kinabuhi, pakig-away—dili tungod sa kasuko sa kaaway, kondili tungod sa gugma alang sa inyong mga ka-siyudad... Ang gugma sa yutang natawhan usa ka balaan nga pagbati... Apan gawas sa atong yutang natawhan, aduna usab kita'y langitnong yutang natawhan... Kining atong yutang natawhan mao ang Simbahan, nga kita tanan mga miyembro ug pinaagi niini ang mga anak sa Langitnong Amahan tinuod nga nagahimo og usa ka pamilya... Ug magtinabangay kita sa pagtuman sa atong katungdanan ngadto sa atong langitnong yutang natawhan, ang matag-usa sumala sa ilang kaugalingong tawag... Ug sa samang higayon, mag-ampo kita nga may pagtuo nga ang Ginoo mobalik sa nabungkag nga kalinaw sa labing dali nga panahon..."

Gihunong sa Santo ang tanang pakigsulat-sulat sa Rusya ug iyang gipahinungod ang tibuok kaugalingon sa paghubad.

Sa dihang nagsugod na pag-abot sa Hapon ang mga priso sa giyera nga Ruso (nga miabot sa 73,000 ang ihap), si San Nicolas, uban sa pagtugot sa gobyerno sa Hapon, nagtukod sa Katilingban para sa Espirituhanong Kahupayan sa mga Priso sa Giyera. Lima ka pari nga nakasulti og Ruso ang gipili aron mag-alagad sa mga priso. Gipanalanginan sa Simbahan sa Hapon ang matag priso nga miabot sa Hapon og usa ka pilak nga krus. Gihatagan ang mga priso og mga ikono ug mga libro. Ang Obispo mismo misulat kanila sa daghang higayon.

Ang buhat ni Obispo Nicolas atol sa gubat gihatagan og labing dakong pag-ila dili lamang sa Hapon kondili usab sa Rusya. Si Emperador Nicolas II misulat kang Obispo Nicolas sa katapusan sa 1905: '...Gipakita nimo sa tanan nga ang Ortodoksong Simbahan ni Kristo, nga layo sa kalibutanong gingharian ug sa tanang pagdumot sa tribo, nagakugos sa tanang tribo ug pinulongan nga patas. <...> Sumala sa sugo ni Kristo, wala nimo biyai ang panon nga gisalig kanimo, ug ang grasya sa gugma ug pagtuo naghatag kanimo og kusog aron

masagubang ang nagdilaab nga pagsulay sa sa gubat ug, taliwala sa kalabanan sa gubat, mapreserbar ang kalinaw, pagtuo ug pag-ampo sa simbahan nga natukod pinaagi sa imong mga paningkamot."

Ang talagsaong pagka-maampingon ug kinaadman nga gipakita ni San Nicolas atol sa mga katuigan sa gubat labi pang nagpalig-on sa iyang dungog sa panan-aw sa katilingban sa Hapon pagkahuman sa gubat. Ang prestihiyo sa santo nakatabang sa dali nga paglampos sa sikolohikal nga epekto sa gubat ug nagbukas sa dalan alang sa pagkasinabtanay pag-usab tali sa Rusya ug Hapon, nga nagpadayon hangtod sa 1917.

Ang panahon pagkahuman sa gubat nagdala og bag-ong mga pagsulay. Hapít nang uga ang dagan sa mga donasyon gikan sa Rusya paingon sa misyon nga Orthodox sa Hapon. Busa, napugos ang misyon sa pagwagtang sa 30 ka katekista ug pagsira sa kolehiyo sa pagbansay sa mga katekista.

Niadlong 1908, miabot si Obispo Sergius (Tikhomirov)¹⁵ sa Sede sa Kyoto. Dali ra niyang nahibal-an ang pinulongang Hapon ug misugod sa aktibong buhat nga misyonaryo, nga nagbiyahe sa tibuok Hapon. Ang iyang pag-abot nakahatag og dakong kahupayan kang Arsobispo Nicholas, nga misulat: "Karon makamatay na ko sa kalinaw, masaligon nga ang buhat sa misyon naa sa maayong kamot," ug usab: "...nagkinahanglan pa kami og duha ka susamang masigasig nga misyonaryo. Nag-ampo kami sa Diyos alang niini ug nagtutok kami sa Rusya."

Ang katapusang mga tuig sa iyang kinabuhi ug ang iyang kamatayon

Niadlong Hulyo 1911, gisaulog uban sa dakong seremonya ang ika-50 ka anibersaryo sa ministryo ni Padre Nicholas sa Hapon. Nagsulat si Obispo Sergius (Tikhomirov): "Misugod na pag-abot ang mga pari ug mga katekista gikan sa tanang kanto sa Hapon... Kapin sa 120 kanila ra, ug daghang mga Kristohanon gikan sa mga probinsya ang naningkamot usab nga motambong. Busa, matag adlaw gikan sa sayong buntag hangtod sa ulahing gabii, ang 75-anyos nga tigulang naglingkod sa iyang kwarto, nagpaminaw sa mga report sa mga pari bahin sa kahimtang sa ilang mga parokya, sa mga salaysay sa mga katekista sa ilang pagpangwali sa ilang tagsa-tagsa ka

mga dapit, o nakig-istorya sa mahigalaong paagi sa usa ka tigulang nga babaye nga mibyahe gikan sa layo nga mga rehiyon. Nagsugod ang sinodo... Ug dili ba daghan kaayong buhaton ug daghan kaayong kadasig didto? Ang mga selebrasyon sa anibersaryo... Sa sulod lang sa usa ka adlaw: ang Liturhiya, usa ka serbisyo sa pag-ampo, paniudto sa usa ka hotel uban sa mga dungganong bisita, ug usa ka gabii sa musika. Mao na kana ang katapusan para namo nga mga batan-on. Apan ang 75-anyos nga tigulang giimbitar sa usa ka tigum sa mga kanhing estudyante sa Surugadai School. Ug mao nga miadto siya. Ug imbis nga maminaw, gigahin niya ang iyang oras sa pakigpulong ug pagpaambit sa iyang kinaadman. Makapahingangha na lang ka sa giunsa sa Iyang Kahalangatan pag-agi sa ingon ana ka bug-at nga adlaw... Ug wala usab'y saad nga pahulay sa sunod adlaw. Usa ka taas nga sesyon—mga upat ka oras—sa pagbasa sa mga mensahe sa pagdayeg. Ug sa gabii, usa ka panihapon sa patyo sa misyon, uban sa gatusan ka mga Kristohanon... Apan sa akong tan-aw, bisan kining adlaw na unta hapsay ra kaayo pag-agi para sa namatay nga obispo, kon wala lang ang katapusang higayon... Nadasig sa mga pakigpulong, mitindog ang Obispo, gipataas niya ang iyang ulo uban sa katingalahang kusog ug, sa tingog nga nadungog sa tibuok dakong plasa nga puno sa gatusan ka mga Kristohanon nga nagapanihapon, mi-sugyot nga ila'ng awitan ang nasudnong awit sa Hapon aron pasidunggan ang Iyang Kahalangyan, ang Emperador sa Hapon, nga tungod sa iyang relihiyosong pagdawat, ang Kristiyanismo nakaplagan dili lang ang paglapad kondili usab ang hingpit nga kalamboan, kung dili man gani proteksyon, nan sa bisan unsang paagi hingpit nga kalamboan. Kinahanglan makita nimo ang katingalahang kadasig sa obispo, nga nagpula ang iyang nawong. Kinahanglan madungog kung giunsa sa obispo dili lang ang pag-una sa pagkanta sa himno, apan ang pagkanta niini hangtod sa katapusan... Kinahanglan makita kana nga batan-ong kalayo sa usa ka lawas nga dili na batan-on... . Ug unya klaro na unta sa tanan nga kini nga higayon dili molabay nga walay biyaan og marka sa nabalaka nga kasingkasing sa obispo..."

Ang kaguol ug kakapoy sa mga adlaw nga kana nagpalala sa hika sa kasingkasing nga gisagubang ni His Grace. Nagsugod dayon og kaluya ang iyang kusog.

Sa dili pa dugay sa iyang kamatayon, miingon ang Obispo kang Obispo Sergius: "...Ang atong papel dili labaw pa sa usa ka arado. Usa ka mag-uuma ang nag-arado sa uma; ang arado gikapoy na. Busa iyang ilabay kini. Ako usab gikapoy na. Ug ako usab, ilabay. Usa ka bag-ong arado ang mosugod sa pag-arado. Busa pagmatngon, ug pag-arado! Pag-arado nga matinud-anon! Pag-arado nga walay kapoy! Magsidlak ang buhat sa Dios! Ug bisan pa niana, usa ka kahupayan nga kamo ang gipili sa Dios, sa tanang tawo, aron mag-araro. Nagpasabot kini nga wala kamo kalawang. Nagpasabot kini nga, pinaagi sa inyong paningkamot sa uma sa Dios, ang inyong kalag nahimong mas putli, ug tungod niini magpasalamat kita kanunay sa Dios."

Gisaulog ni Arsobispo Nicholas ang iyang katapusang serbisyo sa unang adlaw sa Pasko sa 1912. Pipila ka adlaw pagkahuman, gidala siya sa St. Luke's Hospital sa Tsukiji. Apan, niadtong Pebrero 5, ang Iyang Kahalangdon, nga determinado nga mahuman ang iyang mga buluhaton, nagpugos nga ibalik siya sa Surugadai, ug gipadayon ang iyang trabaho sa paghubad. Niadtong Pebrero 13, gisulat niya ang iyang katapusang report para sa Sinodo bahin sa kahintang sa misyon.

Niadtong Pebrero 15, gipangayo sa Iyang Kahalangdon nga ipadayon ang ensayo sa koro—nga kasagaran ginabuhat sa silingang kwarto apan gikansela sa tambag sa mga doktor—ug gihangyo nga kantahon ang iyang paboritong himno, 'By the Rivers of Babylon'.

Niadtong gabii, nagsugod siya og delirium, diin ang nag-antos nga tawo miingon sa pulong nga 'Pagkabanhaw' sa daghang higayon. Niadtong Pebrero 16, alas kwatro y medya sa hapon, mitunog ang dakong kampana sa simbahan, nagpahibalo sa pagpanaw ni San Nicolas.

15. Si Metropolitan Sergius (Tikhomirov) gidakpan niadtong Abril 1945 isip usa ka 'Rusong espiya'. Namatay siya niadtong 10 Agosto sa maong tuig.

Nagsulat si Obispo Sergius: 'Ang obispo dili na nag-agak-agak. Ang nars dili na mag-iniksyon kaniya. Ang hilom nga pagbasa sa Pulong ni Kristo—nga gisilbihan sa Kanyang Grasya sa tibuok niyang balaan nga kinabuhi—maoy nakaguba sa misteryo sa kamatayon, nga klaro kaayo sa kilid sa iyang higdaanan, diin kagahapon pa lang siya nag-istorya pa nga puno sa kadasig ug naghimo pa og mga plano para sa napulo ka tuig nga trabaho. <...>

Ang lawas sa Iyang Kahalangon ang Arsobispo gibutang sa Simbahan sa Krus... Sa Sabado, Pebrero 4 [Daang Estilo], sa buntag ug sa gabii human sa Banal nga Pagbantay sa Tibuok Gabii; sa Domingo human sa Banal nga Misa ug sa gabii; ug sa Lunes, Pebrero 6, sa buntag ug sa gabii, gihimo dinhi ang mga solemne nga serbisyo sa paghinumdom, nga kanunay punô kaayo ang simbahan. Ang Kagalang-galang wala pa gipahigda sa kabaong, kay wala pa kini andam. Nasaksihan nako ang usa ka katingalahang batasan niadtong mga adlaw, sa unang higayon sa akong ministeryo sa Hapon! Usa ka iladong grupo sa mga Kristohanon, pinaagi sa panag-uyon, moanha sa lawas sa namatay sa gabii ug magbantay hangtod sa kaadlawon, samtang nagpaminaw sa pagbasa sa Ebanghelyo.

Ang lawas sa Arsobispo gihaplasan sa balaan nga lana gikan sa mga relikyang ni San Joasaph sa Belgorod. Pinaagi sa pondo nga gihatag ni A. P. Sinelnikova, napalit ang usa ka gamay nga luna sa lubnganan sa Yanaka (distrito sa Ueno), diin gilubong siya niadtong 22 sa Pebrero.

Sa buntag, upat ka Misa alang sa kalinaw sa kalag ni Arsobispo Nicholas ang gisaulog sa upat ka halaran. Sa alas 11, nagsugod ang serbisyo sa lubong sa Katedral sa Pagkabanhaw ni Kristo, nga kadaghanan gipahigayon sa Hapon. Sa taliwala sa ubang mga korona, usa ka korona gikan sa Emperador sa Hapon ang misidlak — usa ka dungog nga talagsaong gihatag sa mga langyaw. Human sa serbisyo sa lubong, gipadagan ang kabaong palibot

sa katedral ug gibutang sa usa ka luganan sa lubong. Ang prusisyon sa lubong, nga milungtad og napulo ka kilometro, miyahe paingon sa sementeryo. "Ang hangin kusog kaayo nga nagkurog sa among mga bandila. Kinahanglan namo kini ibutang sa tunga-tunga sa mast. Ang mga lalaki ug babaye nga estudyante naglakaw. Tanán nagsul-ob og parehas nga uniporme. Ang tanan nagkupot og mga sanga sa palma, simbolo sa pagtuo sa kalampusan sa misyon ni His Grace sa Hapon. Dili mabilang nga mga bulak, gatusan ka mga korona sa bulak. Balaang mga ikon, krus. Mga pari ug diakon nga nagsul-ob og balaang kasul-oban... Daghang katekista sa sticharisa. Ang obispo, sa bug-os niyang kasul-oban, nga nagbitbit og crozier sa iyang mga kamot. Mga sugo sa Kanyang Grasya. Ang tanang regalia sa opisyo episkopal gisul-ob ni Kanyang Grasya. Sa ulahi, usa ka karwahe ang nagbitbit sa bililhon nga kabaong, kauban ang usa ka representante sa Rusya nga nagsul-ob og uniporme sa korte nga gilukot sa bulawan. Ug usa ka prusisyon, usa ka walay katapusang prusisyon sa mga Kristohanon..."

Katedral ni San Nicolas

Aron matuman ang plano sa pagtukod sa katedral, gikinahanglan ang dagkong pondo ug suporta sa publiko. Aron makatigom og pondo, miyahe si Archimandrite Nicholas paingon sa Rusya. Niadtong 1879–1880, mibisita siya sa St Petersburg, Moscow, Kazan, Kyiv ug Odessa, nga nagtigom og boluntaryong donasyon.

Sa Rusya, ang misyon kanunay nakadawat og kusgan nga suporta gikan sa Ministro sa Publikong Edukasyon, ug sa ulahi usa ka miyembro sa Konseho sa Estado, si Count Efimiy Vasilyevich Putyatin. Niadtong 1853, si Bise-Almirante Putyatin, nga anaa sa barkong pangulo nga *Pallada*, 'nadiskubre ang Hapon' para sa hukbong dagat sa Rusya; nagtukod usab siya og diplomatikong relasyon tali sa duha ka nasud ug gipirmahan ang unang opisyal nga kasabotan sa panaghigalaay tali sa Hapon ug Rusya. Isip usa ka impluwensyal nga personalidad sa sosyal ug politikal nga mga sirkulo sa St Petersburg, gitrato ni Putyatin si Nicholas sama sa iyang kaugalingong anak ug gipang-atiman niya nga may gugma ang mga panginahanglan sa misyon. Ang anak nga babaye sa

admiral, si Olga, suod usab kang Padre Nicholas ug, niadtong 1884, mibyahe paingon sa Hapon isip usa ka madre aron motabang kaniya sa iyang misyonaryong buhat.

Sa pagkakita sa kalampusan sa misyon sa Hapon, ang Banal nga Sinodo nagpasiya sa pagtudlo og usa ka obispo didto. Dili na masukod nga hunahunaon ang bisan kinsa nga kandidato gawas kang Nikolai mismo. Niadtong Marso 30, 1880, siya gipahinungod sa Alexander Nevsky Lavra. Sa iyang pagbalik sa ikaduhang yutang natawhan sakay sa barkong Dobrovolno sa flota, mibisita si His Eminence Nikolai sa Palestina, gipasidunggan ang Balaang Sepulkro ug nagdala og sanga sa palma pabalik sa Hapon.

Sa sinugdan, ang disenyo para sa umaabot nga simbahan gihimo sa arkitekto sa St Petersburg, si Propesor A. Shurupov. Ang layout sa bilding susama sa usa ka Griyegong krus, ug ang mga dome gidisenyo sa estilo nga Byzantine . Nipalit si Nicholas og usa ka luna sa yuta sa tumoy sa Bukid Suruga-dai sa distrito sa Kanda, diin sa mga panahong medyibal, adunay nagbarug nga torre sa bantay-kalayo, nga nagsilbi usab nga parola para sa mga barko nga mosulod sa pantalan sa Edo (daang Tokyo). Ang konstruksyon gipangulohan sa Ingles nga arkitekto nga si Joshua Conder, nga sa pagsugod sa ika-19 ug ika-20 nga mga siglo, nagtukod og kapin sa 50 ka mga bilding sa Tokyo, lakip na ang Imperial Palace. Pito ka tuig pagkahuman, niadtong 1891, gihatag ni Conder kang Obispo Nicholas ang yawi sa Katedral sa Pagkabanhaw ni Kristo. Gidumala sa konsagrasyon ang 19 ka Hapon nga pari ug kapin sa 4,000 ka Kristohanon. Ang Simbahang Ortodokso, nga nailhan sa katawhan nga 'Nikolai-do' (literal nga 'Simbahan ni San Nicolas'), dali nga nahimong usa ka iladong dapit sa kapital sa Hapon. Gikilala sa mga marinong Ruso sa porma niini ang hulagway sa pangunang simbahan sa Hukbong Dagat sa Rusya — ang Katedral sa Hukbong Dagat ni San Nicolas sa Kronstadt. Hangtud sa makaguba nga linog niadtong 1923 nga misangko sa Tokyo—nga pagkahuman niini nagsugod ang pagtukod og mga taas nga bilding—ang maayong nahimutang nga katedral nga Orthodox usa sa labing taas nga mga bilding sa siyudad. Nagdani kini og kritisismo: "Walay respeto nga molabaw pa ang katedral sa Imperial Palace," "Usa kini ka pasundayag sa pagka-mapangahas sa mga Ruso."

Bisan pa, ang kadak-on sa konstruksyon ug ang puwesto nga gihuptan sa katedral sa kapital sa Hapon angay sa kahimtang ni Nikolai mismo ug sa papel nga iyang gipahamtang niadtong panahona sa katilingban sa Hapon. Ang obispo gihatagan og labing taas nga pagrespeto, nga adunay daghang mga taga-dayeg sa Rusya ug Hapon. Gipangayo ang iyang awtoridad sa daghang lain-laing mga isyu, gikan sa mga artikulo sa Oriental studies hangtod sa internasyonal nga relasyon. Ang diplomatikong kahanas ni Obispo Nicholas labi nga napakita sa pagresolba sa panagbangi nga misangpot gikan sa iladong 'Otsu incident', sa dihang gisulayan pagpatay ang manununod sa trono sa Rusya, si Nicholas Alexandrovich.

Kini usa ka dili pa masinati nga insidente. Ang Tsarevich sa Rusya, nga mibisita sa Hapon sa imbitasyon sa Emperador sa Hapon—ug ang iyang kaluwasan gisaad sa maong emperador—giatake sa usa ka pulis gikan sa iyang kaugalingong security detail. Ang Hapon nasangko sa usa ka makauwaw nga kapakyasan diplomatiko, ug bisan usa ka hulga sa nasudnong seguridad, kay niadtong panahona dali ra kaayo para sa pito ka barkong pandigma sa Rusya nga nag-uban sa manunod sa trono nga laglagon ang tibuok flotang Hapon. Kitang-kita ang kasuko sa mga Ruso sa ilang pagdumili sa pagdawat sa serbisyo sa mga doktor nga Hapon nga gipadala sa Emperador, bisan pa man gamay ra kaayo ang samad. Ang Emperador mismo dali-dali nga mibisita kang Nikolai Alexandrovich, giuban siya paingon sa pantalan ug misakay pa gani sa barkong pandigma sa Ruso — usa ka buhat nga dili masukod alang sa usa ka naghaharing monarko sa Hapon. Ang sugo sa Rusya nga si Shevich ug si Obispo Nikolai misalmot sa mga panghitabo. Si Nikolai labi ka masigasig ug, labi na gayud, gidasig niya ang iyang kapangalan labaw pa sa bisan kinsa nga dili pasudlon ang maong isyu ngadto sa gubat batok sa Hapon. Gidawat sa Tsarevich ang pasaylo sa Emperador sa Hapon. Ang insidente nasulbad sa malinawon nga paagi.

Niadtong 1910, ang ika-50 nga anibersaryo sa ministeryo ni Nicholas sa Hapon gisaulog uban sa dakong seremonya. Gipaangat siya sa Balaang Sinodo ngadto sa ranggo nga arsobispo. Nakadawat si Nicholas og mga pagdayeg gikan sa Emperador sa Hapon, sa Gobernador sa Tokyo, sa mga peryodiko sa Hapon, ug sa mga

langyaw nga misyon. Ang pakigpulong sa Gobernador sa Tokyo naglakip sa mosunod nga mga pulong: '...Sa akong tan-aw, ang mga serbisyo nga gihatag sa among estado sa kagalang-galang nga magtutudlo nga si Nicholas dili lang kutob sa mga nahimo sa usa ka misyonaryo, kondili naa usab sa kamatuoran nga nakatampo siya sa sibilisasyon sa among nasud...'

Ang ubang langyaw sa Hapon misulti nga puno sa kadasig bahin sa misyon sa Rusya. Gikan sa usa ka English nga report: "Tupad sa Simbahang Anglican sa Hapon nagtindog ang maanindot nga Misyon sa Rusya ubos sa pagpangulo sa labing maayong Kristohanon sa Hapon, si Arsobispo Nikolai..."

Ang obispo mismo misulti sa iyang kaugalingong mga merito sa ingon ani: "Aduna bay kaugalingong merito ang arado nga gigamit sa mag-uuma sa pag-arado sa uma? Makapanghambog ba kini: 'Tan-awa dinhi, mga Ortodoksong magtutuo, unsay akong nabuhat!'... Dili mas dako ang among papel kaysa sa arado. Ang mag-uuma nag-arado, ang arado napul-an. Gibilin niya kini. Ako usab gikapoy na. Ug ako usab, itaktak ra usab. Usa ka bag-ong arado ang mosugod sa pag-arado. Busa padayon, arado! Arado nga matinud-anon! Arado nga walay kapoy! Motubo pa unta ang buhat sa Dios!

Apan usa gihapon ka kalipay nga mahibal-an nga ang Diyos nag-arado uban kanimo. Nagpasabot kini nga wala ka'y kalawang. Nagpasabot kini nga, samtang nagtrabaho ka sa uma sa Diyos, ang imong kalag napalimpyo sa pipila ka bahin. Ug tungod niini, magpasalamat kita kanunay sa Diyos."

Ang mga Pulong ug mga Tudlo ni Nicholas sa Hapon

Andama ang imong kalag alang sa tukso

Sermon ni San Nicholas sa Hapon sa Konseho sa Simbahan sa Hapon niadtong Hulyo 1887

Nakasulat sa Balaang Kasulatan: *"Anak ko! Kung magtinguha ka sa pag-alagad sa Ginoong Dios, andama ang imong kalag alang sa tukso: kontrolaha ang imong kasingkasing ug paglahutay, ug ayaw kawala'g paglaum sa panahon sa pagsulay; pikal kaniya ug ayaw pagbalik, aron ikaw mapasidunggan sa katapusan. Unsa man ang mahitabo kanimo, dawata kini nga malipayong kasingkasing, ug sa mga pag-usab-usab sa imong pagpaubos, paglahutay"* (Sir. 2:1–3). Kita tanan dinhi, siyempre, misugod sa pag-alagad sa Dios ug, ingon niini, kahibalo kaayo kita nga ang pag-alagad sa Dios nagpasabot sa pagpugos sa kaugalingon sa pagpaningkamot. Apan kahibalo usab kita nga kini nga pag-alagad naghatag og dakong kalipay. Kay ang Dios nga makakita sa tanan dili lang makakita sa mga nagpaningkamot alang Niya, apan motabang usab kanila, ug sa Iyang kalooy gihigugma sila. Apan ang dalan sa pagpaningkamot alang sa Dios puno sa mga katalagman ug mga bitin, mga kahuyang ug mga pagkahulog; maong nagtudlo kanato ang Balaang Kasulatan nga kon gusto nimo moserbisyo sa Ginoong Dios, kinahanglan nga andamon nimo ang imong kalag alang sa mga tukso.

Aduna'y duha ka matang sa pagsulay: ang una mao ang mga pagsulay nga gikan sa ibabaw; ang ikaduha mao ang mga tukso nga gikan sa ubos. Mahitungod sa mga pagsulay nga gikan sa ibabaw, ang Kasulatan nag-ingon kanato sa mosunod: *'Sama sa bulawan ug pilak nga gisulayan sa kalayo, mao usab ang Dios mosulay sa kasingkasing sa tawo'* (Hulagway 17:3). Ang bulawan mahimong putli, mahimong adunay hugaw, o mahimong peke. Kung masulayan sa kalayo, ang putli nga bulawan dili madaut apan, sa sukwahi, mas molami pa; ang putli nga bahin mapabulag gikan sa bulawan nga adunay langyaw nga hugaw; ug ang peke nga bulawan sa katapusan mahimong walay bili gayud. Sa samang paagi, ang mga hiyas sa usa ka tawo mahimong tinuod, mahimong gisagol sa garbo ug pagpasigarbo o uban pang mga pagbati, o mahimo usab kini hingpit nga peke ug dili tinuod, sama sa nahitabo sa mga hipokritang Pariseo. Busa, ang mga pagsulay nga gikan sa itaas maoy nagtino sa kalidad sa mga hiyas sa usa ka tawo. Nasayud ang Dios sa kasingkasing sa tawo sukad pa sa sinugdanan; busa, ang mga tukso dili ipadala aron mahibal-an sa Dios kung unsa ang atong mga hiyas, kondili alang sa kaayohan sa tawo mismo, aron kon makita niya nga na-halo niini ang bakak ug pagpakaaron-ingnon, siya makapangayo og pasaylo ug mobalik sa maayo. Dili unta kita mapugngan sa pagdawat sa ingon nga mga tukso nga gikan sa taas.

Apan, gawas niini, aduna pay lain matang sa tukso, mao ang mga tukso nga gikan sa yawa, nga nagpanimáwo sa kangitngit sa hunahuna sa usa ka tawo, nagbubo sa tanang matang sa kahugawan sa ilang kasingkasing, nagdala kanila sa

kalibog ug, sa ingon niini, nagdala kanila sa dautang binuhatan nga ang tumong mao ang pagpaling sa mga kalag sa mga nag-alagad Niya gikan sa Dios.

Kita nga misugod sa pag-alagad sa Dios kinahanglan kanunay natong hinumduman nga anaa kita sa taliwala niining mga pagsulay ug pangumbida. Nagaingon ang Kasulatan: *'Magmatngon kamo, magbantay; kay ang inyong kaaway nga diyablo nagalibot sama sa usa ka leon nga nagngurog, nga nangita kinsa ang iyang matulon'* (1 Pedro 5:8–9). Ang tanang katekista ug pari anaa sa hugot nga pagbantay sa yawa, nga, aron mapildi sila, nagpapusil og daghang nagdilaab nga mga pana. Ang labing makadaot niini nga mga pana mao ang pagkamakasarangan sa kaugalingon ug garbo. Kay daghang katekista ang misugod sa pagpangwali samtang batan-on pa kaayo, ug gitawag na sila sa mga tawo nga magtutudlo ug giya. Dili na katingalahan nga ang yawa, sa pag-abuso niini, dali ra kaayo makapahimutang og garbo kanila; ug pila kaha ka mga ministro sa Simbahan ang naigo na niini nga pana! Matag tuig, daghan nakong gitudlo nga mga katekista, apan daghan kanila ang mohawa. Unsa man ang hinungdan niini? Tungod kini sa pagkamapahulay ug garbo. Kung adunay Kristohanon nga mosaway kanila, sila, sa baylo, masuko pa. Ang yawa adunay daghan pang lain nga nagdilaab nga mga pana nga iyang gigamit aron pabagsakon ang mga dili makasukol kaniya. Kini mao, walay eksepsyon, ang tanan nga gikuha gikan sa listahan sa mga katekista. Ug pila kaha, mga igsoon, ang misugod sa pag-alagad sa Dios apan napakyas sa pagsukol sa mga tukso ug nahulog? Ka masubo ni!

Busa, importante kaayo nga kanunay kitang mag-andam sa atong kaugalingon alang sa mga tukso, kay kini mao ang basihan sa atong kusog. Apan kon dili kita mag-andam sa atong kaugalingon, kanunay kitang mapildi sa mga tukso. Ang yawa motuslok sa ingon nga mga tawo sa iyang mga pana ug patyon sila. Karon, sa wala pa magsugod ang Konseho, samtang naghunahuna ko sa nangagi ug nagtan-aw sa umaabot, nakahukom ko nga kini tanan kinahanglan isulti kaninyo ingon nga labing hinungdanon ug importante nga butang.

Ang Balaang Kasulatan klaro nga nagasulti kanato unsang mga pamaagi ang angay natong gamiton aron mag-andam sa atong kaugalingon batok sa mga tukso.

Una, *'andama ang imong kasingkasing'* (Sirak 2:2); sa ato pa, bantayi ang imong kasingkasing, ipahapsay ang imong mga buluhaton ug kuhaa ang mga hiyas, ug pinaagi niini malikayan nimo ang pagkahulog sa tukso. Sama sa usa ka barko,

kon kini maayo nga giatiman ug maayo nga gidumala, dili kini mahadlok sa unos o kusog nga balod, apan kon kini dili maayo nga giatiman, adunay katalagman nga kini malunod; ug sama sa kabayo, kung dili matarong pag-ayo, mahimong modagan kini ug sa katapusan m , matumba o mahulog sa lungag, ingon usab sa kasingkasing sa tawo: kung dili kini matarong pag-ayo, unsa kaha ang mahitabo niini? Walay lain kondili kini: nga ang yawa, sa iyang pagduol kanato, magtudlo sa nagkalain-laing dautang tuyoy sa atong hunahuna ug magguba sa kahusay sa atong kasingkasing ug sa atong mga buhat.

Ikaduha, *'pagpailub.'* Ang tawo sa kinaiyahan hilig sa dautan; busa, aron mapildi ang mga tukso, kinahanglan andam sa pag-antos sa tanang matang sa kalisdanan ug kasubo, pagpugong sa kaugalingon, ug pagpadulong sa kasingkasing ngadto sa kamatuoran. Kung dili kita mag-antos sa kalisod ug kasubo, dili nato mapildi bisan unsa; kay kung walay kalisod ug kasubo, kinsa may makapildi sa kaaway?

Ikatulo, *'pilit pagkapit sa Dios ug ayaw pagtalikod kaniya'* (Sirak 2:3). Pinaagi sa pagkapit sa Dios, malikayan nato ang bisan unsang tukso, sama sa usa ka barko nga nakaabot na sa pantalan nga dili na mahadlok sa unos.

Mao kini ang mga pulong nga gusto nakong ipaambit kaninyo, mga igsoon, sa wala pa magsugod ang Konseho, ug gusto nako nga inyong tagdon kini nga mga pulong ug itago kini sa inyong kasingkasing.

Gikan sa sulat kang Metropolitan Makarii (Nevsky)¹

Nadawat nako ang imong minahal nga sulat kaniadtong 30 Disyembre, nga gisulat pa niadtong Nobyembre 4 sa miaging tuig. Nagpasalamat ako kanimo sa balita, bisan pa man kini masubo. Sunod-sunod nga kapildihan sa gubat sa gawas sa nasud, walay hunong nga kagubot ug pagdala og dugo sa sulod sa nasud – daw gibyaan na sa Dios ang Rusya, o mas tukma pa, nga ang kamot sa Dios dili gayud gikapoy sa pagpangdisiplina sa atong pobre nga Yutang Gikanan! Apan, siyempre, hugot among gituohan nga kini mao ang nagadisiplinang

¹ Santa Macarius (Nevsky), Metropolitan sa Moscow ug Kolomna (1835–1926). Metropolitan sa Moscow ug Kolomna (1912–1917), Metropolitan sa Altai (gikan sa 1920), usa ka bantugang misyonaryo ug edukador sa mga katawhan sa Altai.

tuo nga kamot sa usa ka mahigugmaong Amahan, nga nagasaway sa Iyang anak nga naanop sa kawalay-balaod. Kini nga pagtuo mao ra among kahupayan karong ngitngit nga mga adlaw, samtang ang usa ka panganod nagbitay pa ibabaw sa Rusya, nga daw puno sa daghang dalugdog ug kilat. 'Karon, mainggit na kami kaninyo,' inyong gipanghambog nga gisulat. Oo, wala'y rebolusyon dinhi, malinaw ang tanan; apan hapit parehas ra gihapon ang kagubot sa hunahuna dinhi sama sa inyong gibati: kining mga hunahuna labi pang makapaguol kay wala'y bisan kinsa nga among kaistorya o kaambit niini.

Sa bahin sa Simbahan dinhi, salamat sa Diyos, maayo ra ang tanan. Mas buhi na karon ang mga sermon kaysa sa panahon sa gubat, kay ang mga pari nga nag-alagad sa mga bihag sa gubat mibalik na sa ilang mga parokya. Labaw pa, ang mga pagdumot batok sa Ortodoksiya nga gikan sa Rusya—ang hunahuna nga kini usa ra ka tuso aron sakopon ang Hapon ug uban pa—nagkawala na kauban sa aso sa gubat. Pipila ka batan-ong katekista gitawag sa serbisyo militar; pagbalik nila, dayon silang nangayo nga ipadayon ang ilang mga katungdanan sa simbahan ug masigasig kini nilang gipadayon. Daghan ang motambong sa klase sa katekismo bisan asa, ug kanunay kami makadawat og mga report gikan sa mga pari bahin sa mga binunyag nga nahitabo. Ang among sinodo karong tuiga labi ka daghan ug, kon buot sa Ginoo, maghatag na dayon og bag-ong kinabuhi sa Simbahan. Sa mubo, makapadasig ang tanan dinhi. Ang problema lang, wala koy katabang. Gakatigulang na ako—usa na ka tiil ang naa sa lubnganan—70 anyos na ako, ug nag-inusara; walay bisan kinsa nga akong masaligan sa pagdumala sa Simbahan; kini ang kanunay nakong kasubo. Apan aduna'y usa k nga kahupayan: ang buhat sa Simbahan dili nato kaugalingon, kondili usa ka panag-uban nga paningkamot; mga sulugoon kita; buhata kini sumala sa kabubut-on sa Ginoo!

Nangayo ko sa imong arkipastoral nga panalangin ug sa imong balaan nga mga pag-ampo alang niini ug sa lokal nga Misyon sa Simbahan, uban sa matinud-anong debosyon ug lawom nga pagpasalamat alang sa imong buotan ug mahigugmaongnga panglantaw sa lokal nga Misyon ug sa Simbahan, dako akong dungog nga ako ang

labing mapainubsanon nga sulugoon ug mananambag sa Imong Eminensya, ang Ulo sa Ruso nga Misyon Eklesiastikal sa Hapon

*Nicholas, Obispo sa Reval
Tokyo, 14 Abril 1906*

*** **

Imong Kahalangdon, labing malumo nga arkipastor ug amahan!

Dugay na sukad ko nakadawat sa imong minahal nga sulat ug sa imong bililhon nga gasa – duha ka libro. Alang sa duha, akong gipadayag sa Inyong Labing Reverendo nga Kataas ang akong labing lawom nga pagpasalamat. Ang mga libro nabasa na, nabukid ug nakatala na sa librarya sa Misyon, isip usa ka malungtaron nga handumanan sa tigdonar ug alang sa kaayohan sa mga magbabasa. Isip tubag sa imong sulat, una sa tanan gusto nakong ipadayag ang akong tibuok kasingkasing nga pagpasalamat sa imong mapinanghingusgan nga pangumusta bahin sa akong dugay nga pag-alagad ug sa akong ranggo isip arkiyebisbo, nga hingpit kong dili angay. Ingon nga akong manunod, nagpaabut ko kang Archimandrite Andronikos [Nikolsky]², nga kaniadto nangalagad dinhi apan nasakit sa neurasthenia ug mibiya. Karon siya ang rektor sa Ufa Theological Seminary ug daw hingpit na siyang nakaayo gikan sa iyang sakit. Ang Balaang Sinodo daw andam na siyang ipadala dinhi sa ranggo nga bikari, nga makahatag kanako og dakong kalipay, kay si Arkhimandrita Andronikos adunay, sa daghang sukod, ang espirituhanong mga kalidad nga gikinahanglan sa usa ka maayong misyonaryo. Malipayon gayud ko nga nahigugma ka na sa mga Hapon ug taas kaayo ang imong pagdayeg kanila; ug napalig-on ug

² Andronikos (Nikolsky) (1870–1918), Arsobispo sa Perm ug Kungur, balaang martir.

napasigarbo ko sa imong buotan nga mga pulong nga 'moadto ka aron mag-alagad isip misyonaryo sa Hapon!'... Kining mga pulong ra igo na aron dili nako hunahunaon nga hingpit nga walay pulos ang akong kinabuhi.

Ang ikaduhang bahin sa imong sulat masulub-on basahon, labi na kay sukad kini gisulat, wala nay bisan gamay nga sinag sa paglaum, ug ang kangitngit nagpadayon sa pagkapal ibabaw sa atong pobre nga Yutang Gikanan. Kanunayng makalusot sa akong kamot ang diyaryo sa dihang moabot ko sa mga report sa pagpatay, pagpangawat, welga, paglingaw-lingaw sa mga estudyante, buang nga pamatasan sa mga seminarista, ug uban pa ug uban pa. Lagmit ipalangan ang Konseho hangtod mopahilum ang kahimtang; kung dili, bisan ang labing maayong mga desisyon masayop pagsabot, ug ang mga kausaban nga gihimo pasidunggan o baluktot.

Dinhi, bahin sa Misyong ug sa Simbahan, salamat sa Diyos, maayo ra ang tanan ug nagpadayon sumala sa angay. Ako kasagaran nag-okupar sa paghubad sa Banal nga Liturgiya. Sa pagkakaron, nagtrabaho kami sa ika-upat nga tono sa Octoechos; ang tibuok ' '—ang tanan nga anaa sa Slavonic nga teksto—gihubad. Ug dinhi gayud makita kung unsa ka importante nga hubaron ang Banal nga Liturgiya ngadto sa Ruso o, sa labing gamay, nga hubaron ang Slavonic nga teksto ngadto sa usa ka sayon masabtan nga porma. Usahay motindog ka sulod sa tunga ka oras o labaw pa sa usa ka bersikulo lang, aron masabtan gayud ang kahulugan niini; ug mahitabo nga bisan unsa pa ang paningkamot, dili gyud kini masabtan ug sa katapusan imo na lang pulihan ang dili masabtan sa imong kaugalingong imbensyon, bisan unsang inspirasyon ang ipadala sa Diyos niadtong panahona. Usa sa labing apuradong buluhaton sa Konseho mao ang pagtudlo og Komisyon aron usbon ang liturhikal nga teksto, apan dili usa ka Komisyon nga molungtad og dugay nga magpadugay sa maong butang sulod sa usa ka gatus ka tuig.

Dili ko gustong magpabilin nga utangon ka sa mga libro; isip tubag sa duha nga imong gipadala, nagpadala ko kang Imong Kahalangdon og duha gikan dinhi: usa ka ilustradong salaysay sa among Konseho, nga gipatik alang sa pagtukod sa lokal nga mga simbahan, ug usa ka Salmo sa pinulongang Hapon. Palihug pasayloa ko; malipayon kami sa pagpaambit sa gamay nga among anaa.

Nangayo ko sa imong arkipastoral nga panalangin ug balaan nga mga pag-ampo alang kanako ug sa tibuok lokal nga Simbahan, uban sa tinuod nga pagrespeto, labing matinud-anong debosyon sa kasingkasing, ug pag-amigo nga gugma, dako akong garbo nga ako ang labing mapainubsanon nga sulugoon ug mananambag sa Imong Eminensya, ang ulo sa Ruso nga Misyon Eklesiastikal sa Hapon

*Nicolaas, Obispo sa Revel
Tokyo, 18 Setyembre 1906*

Konklusyon

Ang pangunang dungog sa pagpasiga sa Hapon sa kahayag sa Ortodoksiya iya sa bantugang misyonaryong Ruso—ang 'Apostol sa Hapon'—si Arsobispo Nicholas, nga sa tunga-tunga sa ika-19 nga siglo nagsugod sa iyang ministeryo sa pag-ebangelismo sa Yuta sa Misubang nga Adlaw. Si San Nicolas sa Hapon wala magpabaya sa paningkamot o oras sa pagtuon sa pinulongan ug estilo sa kinabuhi sa mga tawo diin nahitabo ang iyang tunga ka siglo nga walay puas nga kalihokan; ang mga resulta, bisan pa, katingalahan: gikan sa usa ka nag-inusarang misyonaryo ug asketiko, nahimo siyang ulo sa usa ka Simbahan nga adunay daghang mga Hapon nga klero ug napulo ka libo ka mga parokyano. Karon, ang Awtonomong Simbahan sa Hapon naglungtad sa komplikadong kalibutan sa post-industrial nga Hapon, uban sa mga tradisyon nga multi-denominasyonal, ang mga panglantaw nga nakasentro sa siyensya sa intelligentsia, ug ang agresibo nga pamatasan sa mga neo-relihiyosong sekta ug katilingban.

Walay bisan kinsa sa kasaysayan sa Kristohanong pagpangwali dinhi sa nasud nga mas angay makadawat niini nga titulo kaysa kang San Nicolas, ang Arsobispo nga Katumbas sa mga Apostoles.

Santo Nikolaus, Kapariho sa mga Apostoles, ampinga kami sa atubangan sa Dios!

Misyonaryong Brochura A33
Editor: Obispo Alexander (Mileant)